

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/58/2021
Identifikačné číslo spisu:	1112219282
Dátum vydania rozhodnutia:	28.02.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:1112219282.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a členiek senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jany Haluškovej, v spore žalobcu T.. N.. Y. U., bytom I. X, XXX XX I., proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti SR, so sídlom Račianska 71, 813 11 Bratislava, o náhradu nemajetkovej ujmy 1.333,33 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 21C/123/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28. apríla 2020 sp. zn. 14Co/189/2017 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo dňa 13. marca 2017 sp. zn. 21C/123/2012 zamietol žalobu a žalovanej voči žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov konania. Žalobca sa domáhal zaplattenia nemajetkovej ujmy 1.333,33 eur v dôsledku porušenia jeho práva na prejednanie veci vedenej Krajským súdom v Bratislave pod sp. zn. 15Co/167/2009 v primeranej lehote. (Neodôvodnené) prieskumy v odvolacom konaní trvajúce od 16.07.2010 do 18.11.2011 konštatoval predseda krajského súdu v odpovedi žalobcovi vedenej pod sp. zn. Spr. 2203/2011. Súd prvej inštancie dospel s poukazom na § 1, § 3, § 4, § 9 a § 15 až 17 zák. č. 514/2003 Z. z. o náhrade škody spôsobenej pri výkone verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov k záveru, že v čase podania žaloby už bolo odvolacím súdom meritorne rozhodnuté (odvolací súd meritorne rozhodol rozsudkom č. k. 15Co/283/2010-139 dňa 21.11.2011, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 18C/194/2008-104 zo dňa 05.03.2010; rozsudky nadobudli právoplatnosť dňa 22.12.2010 a žaloba o zaplattenie nemajetkovej ujmy bola súdu doručená až dňa 18.06.2012). Ústavný súd SR poskytuje ochranu základného práva na konanie bez zbytočných prieskumov len vtedy, ak bola sťažnosť Ústavnému súdu SR doručená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného práva ešte dochádza, alebo porušenie v tom čase ešte trvá (I. ÚS 34/1999, III. ÚS 20/2000, II. ÚS 204/2003, IV. ÚS 102/2005). Európsky súd pre ľudské práva spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 Dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Zároveň je v zmysle zák. č. 514/2003 Z. z. potrebné

preukázať všetky tri podmienky vzniku zodpovednosti štátu za škodu, teda nesprávny úradný postup orgánu verejnej moci, vznik škody, ako aj nárok na priznanie nemajetkovej ujmy a príčinná súvislosť medzi uplatnenými nárokmi a nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci. Žalobca žiadal nemajetkovú ujmu priznať z dôvodu jeho právnej a osobnej neistoty o výsledok odvolacieho konania. Povinnosťou žalobcu ale bolo preukázať primeranosť požadovanej nemajetkovej ujmy a presne špecifikovať dôvody, na základe ktorých sa jej priznania domáhal. Súd prvej inštancie aplikoval zásadu spravodlivosti, zohľadnil konkrétne okolnosti prípadu a riadiac sa skutkovou vetou ust. § 13 ods. 3 písm. a), b), c), d) zák. č. 514/2003 Z. z. uviedol, že vyslovené ospravedlnenie predsedom Krajského súdu v Bratislave má dostatočný satisfakčný charakter vo vzťahu k žalobcovi, ktorého právo na prejednanie veci bez zbytočných prieťahov už v čase podania žaloby o náhradu nemajetkovej ujmy porušené nebolo. V konaní úspešnej žalovanej s poukazom na § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) súd prvej inštancie náhradu trov nepriznal.

2. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (ďalej len „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 28. apríla 2020 sp. zn. 14Co/189/2017 odvolaním žalobcu napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej voči žalobcovi nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Odvolací súd vychádzal z vecnej správnosti rozsudku prvej inštancie, ktorý potvrdil stotožniac sa v celom rozsahu s jeho odôvodnením s poukazom na § 387 ods. 2 CSP. Vo vzťahu k odvolacej argumentácii žalobcu rozhodnutiami Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/193/2009, 30Cdo/2555/2010, Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4MCdo/20/2019 a Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 159/2012 odvolací súd uviedol, že tieto pojednávajú o primeranom zadosťučinení za nemajetkovú ujmu, avšak primerané zadosťučinenie v inej než peňažnej forme sa priznáva len výnimočne a prichádza do úvahy až vtedy, ak sa konštatovanie porušenia práva javí ako nedostačujúce. V prejednávaní veci prieťahy v konaní trvali 1 rok a 4 mesiace, čo je doba neporovnateľná s prieťahmi zistenými v konaniach Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 30Cdo/2301/2009 alebo 30Cdo/2555/2010 (9 rokov a 5 mesiacov). Navyše, na rozdiel od týchto konaní, sa predseda Krajského súdu v Bratislave písomne ospravedlnil predsedom, čo aj odvolací súd považoval za dostatočnú satisfakciu. Na rozdiel od konaní spomínaných žalobcom, kde súdy prihliadali k okolnostiam konkrétneho individuálneho prípadu, keď dĺžka konania negatívne zasiahla do súkromnej a podnikateľskej sféry žalobcov, v predmetnej veci žalobca nárok odôvodnil len tým, že prieťahy mali mimoriadny význam titulom právnej a osobnej neistoty žalobcu o výsledok konania, ktoré však žiadnym spôsobom ďalej neodôvodnil, bližšie neuviedol, o aký mimoriadny význam, či už právnej alebo osobnej neistoty, išlo. Odvolací súd tiež uviedol, že nemajetková ujma môže byť reparovaná dvoma spôsobmi (§ 17 ods. 2 zák. č. 514/2003 Z. z.): a) poskytnutím morálnej satisfakcie alebo b) náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch. Správny bol postup súdu prvej inštancie, ktorý žalobu žalobcu zamietol z dôvodu, že žalobca neuviedol konkrétne dôvody, pre ktoré sa nemajetkovej ujmy domáha, a teda v konaní nepreukázal splnenie všetkých troch zákonných podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu, ktorú si žalobca v tomto konaní v súvislosti s nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci, t. j. prieťahmi v odvolacom konaní, uplatnil. Žalobca neuviedol konkrétne dôvody, pre ktoré sa tohto nároku domáha, nepreukázal ani príčinnú súvislosť medzi všeobecne uvádzanými nárokmi a nesprávnym úradným postupom orgánu verejnej moci. Podľa ust. § 17 ods. 3 cit. zákona výšku nemajetkovej ujmy je možné určiť najmä s prihliadnutím na osobu poškodeného, prípadne prostredia a doterajší život poškodeného, závažnosť takto vzniknutej ujmy, prípadne závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení, ktoré žalobca nepreukázal. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s ust. § 255 ods. 1 CSP. Žalovaná bola v odvolacom konaní plne úspešná, avšak v odvolacom konaní jej žiadne trovy odvolacieho konania nevznikli, preto odvolací súd rozhodol, že žalovaná nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) tvrdiac existenciu dovolacích dôvodov podľa § 420 písm. e), f) CSP a navrhnúc, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec tomuto, príp. súdu prvej inštancie vrátil na ďalšie konanie. Dovolateľ tvrdil nedostatok riadneho odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, jeho arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť, prílišný formalizmus posudzovania sporu aj to, že vo veci konala a rozhodovala nie nezaujatá sudkyňa JUDr. D. Káčerová.

4. Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadрила.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej aj „najvyšší súd“ príp. „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podal žalobca v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) ako strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), spĺňajúci podmienku podľa § 429 ods. 2 CSP, skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces (fair trial) tak, ako je vymedzené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) je garancia, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Z ustanovenia § 420 písm. e) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd. Dovolateľ tvrdil, že vo veci konala a rozhodovala „nie nezaujatá sudkyňa JUDr. D. Káčerová“. Civilný sporový poriadok v § 52 a nasl. upravuje uplatnenie námietky zaujatosti stranou sporu (obsahujúcej náležitosti vymedzené v § 52 ods. 2 CSP) z dôvodov uvedených v § 49 ods. 1 CSP (pomer sudcu k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, pre ktorý možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti) a v lehote podľa § 53 ods. 1 CSP (najneskôr do siedmich dní, odkedy sa strana dozvedela o dôvode, pre ktorý je sudca vylúčený). Dovolací súd nasledujúci uvedený zákonný postup konštatuje, že tvrdenie dovolateľa o prejednaní a rozhodnutí sporu nie nezaujatou sudkyňou (na súde prvej inštancie, pozn. dovolacieho súdu) nemožno považovať za riadne vznesenú námietku zaujatosti a dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. e) CSP dovolateľ uplatnil nedôvodne.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu dovolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; jeho integrálnou súčasťou je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 251/03). Porušením práva na spravodlivý proces v zmysle uvedeného ustanovenia zákona teda treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva.

8. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva aj z rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy aj právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v sebe zahŕňajú aj právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 383/2006). Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné a nie sú prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

9. Ústavný súd Slovenskej republiky vo viacerých svojich rozhodnutiach, aktuálne napr. v uznesení sp. zn. III. ÚS 44/2022 zo dňa 27. januára 2022 uviedol, že arbitrárnosť sa v zásade môže prejavovať vo

dvoch podobách. Procesná arbitrárnosť je hrubým alebo opakovaným porušením zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, hmotnoprávna (meritórna) arbitrárnosť sa prejavuje ako extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie vecí a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). Z judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že arbitrárnosť (i zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí) všeobecných súdov je najčastejšie daná rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prejednávaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03). Uvedené nedostatky pritom musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“). O zjavnú neodôvodnenosť alebo arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide spravidla vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne, ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

10. Dovolací súd po preskúmaní rozsudku odvolacieho súdu a rozsudku súdu prvej inštancie (konanie pred súdom prvej inštancie a odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu - m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09) dospel k záveru, že ich odôvodnenia nevybočujú z limitov spravodlivého procesu, sú logické a primerané. Obidva súdy svoje právne názory odôvodnili úvahami, ktoré sú zrozumiteľné, konzistentné a spätne preskúmateľné. Rozsudok súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 CSP, rozsudok odvolacieho súdu obsahuje náležitosti odôvodnenia dané v § 393 ods. 2 CSP a ani jeden nemožno považovať za neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojvoľný). Odôvodnenia rozsudkov zodpovedajú základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnení a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj ich všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudkov vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia súdov je koherentná a ich rozhodnutia konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v nich zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe súdy dospeli, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Žalobca v dovolaní neuvádza relevantné skutočnosti, ktoré by neboli zistené a vyhodnotené v konaní pred súdmi nižších inštancií.

11. Dovolateľ okrem rozsiahlej polemiky so skutkovými a právnymi závermi súdov nižších inštancií tvrdil, že po konštatovaní porušenia jeho práva na prejednanie jeho veci súdom v primeranej lehote bolo povinnosťou súdov priznať mu odškodnenie nemajetkovej ujmy (v peniazoch) v súlade s rozhodovacou praxou štrasburských orgánov podľa kritérií odvodených od aktuálnej životnej úrovne občanov Slovenskej republiky. Argumentoval, že ospravedlnenie predsedu krajského súdu nemá dostatočný satisfakčný charakter a nemožno ho považovať za odškodnenie, lebo závadný stav nemožno reparovať aj tým, že povinnosťou žalobcu nebolo preukazovať dopad nesprávneho úradného postupu súdu na jeho rodinný a spoločenský život, jeho česť, vážnosť a dôstojnosť, prípadne iné sféry jeho života.

12. Dovolací súd predovšetkým zdôrazňuje, že v konaní o dovolaní ako mimoriadnom opravnom prostriedku nemôže formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (porov. § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd). Dovolaním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd má len možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady

voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

13. Pre posúdenie prípustnosti a dôvodnosti dovolania žalobcu z dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP je tiež potrebné zdôrazniť, že hoci dovolateľ argumentoval odkazom na rôzne rozhodnutia najvyššieho súdu, z dovolania ani zväžiac jeho obsah (§ 124 CSP) nemožno vyvodiť uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a), príp. c) CSP (v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu resp. je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne).

14. Zásadnou dovolacou výhradou dovolateľa bol jeho nesúhlas s odôvodnením rozhodnutí súdov nižších inštancií v časti týkajúcej sa preukázania výšky žalobcom uplatnenej nemajetkovej ujmy. Súd sa podľa dovolateľa nevysporiadali s tým, že podľa rozhodovacej praxe vyšších súdov bolo povinnosťou žalovanej preukázať, že žalobcovi v priamej príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom krajského súdu nemajetková ujma nevznikla. Dovolací súd musí zdôrazniť, že toto tvrdenie sa týka tzv. obráteného dôkazného bremena, ktoré je typické pre zákonom určené súdne konania napr. antidiskriminačné spory alebo spory o ochranu osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

15. Najvyšší súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. 4Cdo/130/2020 uviedol, že pri zvažovaní formy, či výšky zadosťučinenia hrajú vždy dôležitú úlohu nemotné hodnoty, ktoré sa dotýkajú morálnej integrity poškodenej osoby (dôstojnosť, česť, dobrá povesť, ale aj iné hodnoty, ktoré sa spravidla premietajú vo vnútornom živote človeka - sloboda pohybu, podnikania a pod.), s dôrazom na závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých ku spôsobenej ujme došlo (bod 15. a 16. uvedeného uznesenia). Dovolací súd teda rozlišuje medzi vznikom nemajetkovej ujmy a formou, či druhom jej odškodnenia (detto napr. v uznesení 5Cdo/232/2021).

16. Súd prvej inštancie (v bodoch 18. a 19. rozsudku) konštatoval, že v konaní krajského súdu sp. zn. 15Co/283/2010 došlo k porušeniu základného práva žalobcu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ale predmetom prebiehajúceho konania bolo posúdenie, či v dôsledku konštatovaných prietahov žalobcovi vznikla taká ujma, v dôsledku ktorej by mu súd priznal nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v sume 1.333,33 eur. Okresný súd pri posudzovaní nároku žalobcu na uhradenie nemajetkovej ujmy v peniazoch a jej výšky správne vychádzal z dikcie § 17 ods. 2 a 3 zák. č. 514/2003 Z. z. a tam uvedeným postupom skúmal, či je dostatočným zadosťučinením, vzhľadom na nemajetkovú ujmu spôsobenú nesprávnym úradným postupom, len samotné konštatovanie porušenia práva, či je možné nemajetkovú ujmu uspokojiť inak ako v peniazoch, alebo je možné uhradiť ju iba v peniazoch. Okresný súd (správne) zdôraznil sporový charakter konania o nároku podľa zák. č. 514/2003 Z. z. a dôkazné bremeno strán sporu, keď v bode 27. odôvodnenia rozsudku vo vzťahu k uplatnenému nároku žalobcu konštatoval povinnosť žalobcu preukázať primeranosť požadovanej nemajetkovej ujmy a povinnosť presne špecifikovať dôvody, na základe ktorých sa priznania nemajetkovej ujmy domáha. Odvolací súd sa (aj) s týmito závermi okresného súdu stotožnil.

17. Dovolací súd v súvislosti s uvedeným dáva do pozornosti uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 285/2018, z ktorého sú pre prejednávajúcu vec relevantné závery uvedené v bodoch 18. - 20.: „...nárok na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy nemožno vyvodiť už zo samotnej existencie nesprávneho úradného postupu, bez zreteľa na následky dopadu vzniknutej ujmy na jednotlivé stránky života dotknutej osoby, závažnosť ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo...zbytočné prietahy v konaní poškodeného nepochybne znamenajú samé osebe pre poškodeného určitú imateriálnu ujmu, to však poškodeného nezbavuje povinnosti preukázať, v prípade uplatňovania jej peňažnej náhrady, vznik tejto nemajetkovej ujmy v jednotlivých oblastiach života a intenzitu zásahu, ako aj to, že iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočne účinným a efektívnym prostriedkom na vyváženie, či zmiernenie tejto vzniknutej ujmy.... je na poškodenom, aby svoje tvrdenia o existencii relevantných skutočností, ktoré umocňujú hĺbku zásahu alebo významne ovplyvňujú jeho životnú situáciu,

hodnoverne preukázal....nesprávny úradný postup nemožno považovať bez ďalšieho za konanie, v dôsledku ktorého by žalobcovi automaticky prináležal nárok na peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy....žalobca...nepreukázal vznik konkrétnych nepriaznivých následkov, ktoré mu mali v súvislosti s nesprávnym úradným postupom vzniknúť a jeho všeobecné tvrdenia v tomto smere zostali v konaní dôkazne nepodložené... žalobca v tomto smere nenavrhoval žiadne dokazovanie poukazovaním na to, že vznik takejto ujmy sa v prípade porušenia práva na prejednanie vecí v primeranej lehote prezumuje, náležite nepreukázal existenciu ani rozsah kvalifikovaných nepriaznivých následkov....“ V porovnateľnom konaní sp. zn. 3Cdo/7/2017 o náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy najvyšší súd poukázal na závery EŠLP, ktorý vo svojich rozhodnutiach judikoval, že náhrada nemajetkovej ujmy v obdobných prípadoch musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo) a konštatoval, že pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo).

18. Z uvedeného vyplýva, že súdy v posudzovanom spore svoj záver o nepreukázaní uplatnenej výšky vzniknutej nemajetkovej ujmy (nie jej vznik ako taký) žalobcom (keď za postačujúcu považovali satisfakciu v podobe ospravedlnenia predsedu krajského súdu) odôvodnili riadne a ústavne akceptovateľným spôsobom.

19. Ak dovolateľ vytýka súdom, že sa nevysporiadali s jeho argumentáciou týkajúcou sa záverov prezentovaných najvyšším súdom v uznesení sp. zn. 6Cdo/193/2011, dovolací súd uvádza, že predmetom uvedeného konania bol nárok na náhradu straty na zárobku utrpenej v dôsledku poškodenia zdravia pri dopravnej nehode. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva síce povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán, avšak len s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla 1993). Ani v tomto postupe okresného a odvolacieho súdu nemožno vidieť porušenie práva žalobcu na spravodlivý proces.

20. Zhrnúc uvedené dovolací súd dospel k záveru, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP je daná, ale dovolanie nie je dôvodné. Dovolací súd v konaní pred súdmi nižších inštancií vadu zmatečnosti, ktorá by bola porušením práva žalobcu na spravodlivý proces, nezistil, preto dovolanie, po prejednaní bez pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou), podľa § 448 CSP zamietol.

21. Žalovaná bola v dovolacom konaní úspešná, preto by jej podľa ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP patrilo voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. Z obsahu spisu ale vyplýva, že žalovanej v dovolacom konaní nijaké trovy konania nevznikli, preto jej dovolací súd ich náhradu priznať nemohol.

22. Tento rozsudok prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.